

SAMENVATTING

Investeringspremies voor KMO's

Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd van de investeringspremies die het Waals Gewest aan kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) toekent. Deze maatregel is bedoeld om de groei te ondersteunen van de Waalse KMO's die qua omvang, in voltijdse equivalenten, kleiner blijven dan het nationale gemiddelde. De toegekende steun vertegenwoordigt tot 20 % van het bedrag van de aanvaarde investering (vaste en vlottende activa). Hij bestaat uit een basissteun waartoe elke KMO toegang heeft, eventueel vermeerderd met extra steun, bijvoorbeeld voor ondernemingen die banen scheppen, die innoveren of die actief zijn in de export. De toegekende toelagen bedroegen in totaal ongeveer 100 miljoen euro in 2014 en 77 miljoen euro in 2015. De maatregel is geïntegreerd in verschillende instrumenten ter ondersteuning van de KMO's (Waalse *Small Business Act* [SBA], Marshall Plan 4.0 [MP4.0], *Manifeste pour les PME*) en werd in 2015 hervormd.

Het Rekenhof had bij zijn audit aandacht voor drie aspecten:

- 1 de strategie van het Waals Gewest inzake investeringssteun voor KMO's, die bij de hervorming werd herzien;
- 2 de wettigheid en doeltreffendheid van de verschillende fasen van het subsidiëringsproces (toekenning, vereffening en terugvordering), alsook de ingevoerde internecontrolemaatregelen;
- 3 het beheer van het informatiesysteem met behulp van de IT-toepassing Caliope.

Strategie inzake investeringssteun voor KMO's

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de hervorming van de KMO-premies verbeteringen heeft meegebracht en de maatregel coherent heeft gemaakt met de strategische plannen ter ondersteuning van de KMO's, zoals de SBA en het MP4.0. De hervorming heeft echter lang op zich laten wachten: ze werd in 2009 aangekondigd en pas in oktober 2015 goedgekeurd. Bovendien voerde ze wijzigingen in die hoofdzakelijk al in 2006 werden aanbevolen. Daardoor zijn de kredieten die in de tussenperiode van nagenoeg tien jaar aan de maatregel werden toegekend, wellicht niet optimaal gebruikt.

Bovendien vertoont de nieuw toegepaste strategie nog altijd zwakke punten:

- De KMO-premies werden recent niet aan een degelijke evaluatie onderworpen. De gevolgen voor de jobcreatie worden niet gemeten, tenzij via de beloften van de ondernemingen.
- De doelstellingen zitten voortaan weliswaar op een lijn met die van het MP4.0, maar ze zijn niet becijferd en er is geen deadline aan gekoppeld.
- De KMO-premies worden afzonderlijk beheerd. Ze worden dus niet gecoördineerd met het geheel van de financieringssteun die het Waals Gewest toekent.
- De rapporteringsmodaliteiten die de regelgeving bepaalde, inzonderheid die aan het Waals Parlement, worden niet nageleefd.

Daarenboven heeft de hervorming sommige problematische punten niet gecorrigeerd:

- de weliswaar ingeperkte automatisch toegekende steun (basissteun) vertegenwoordigt nog steeds de helft van de aangewende budgetten, terwijl de doeltreffendheid ervan, inzonderheid in termen van jobcreatie, niet aangetoond is;
- de weinige beperkingen en prioriteiten die inzake investeringstypes of toegelaten sectoren zijn vastgelegd, vermijden niet de risico's op versnippering van de voor het beleid uitgetrokken budgetten;
- er wordt niet nagegaan of de begunstigde ondernemingen de verplichting de werkgelegenheid te vrijwaren, in acht nemen.

Die tekortkomingen inzake de strategische sturing maken dat er geen zekerheid over bestaat dat de aanzienlijke middelen die aan die maatregel worden besteed (640 miljoen euro in de regeerperiode 2009-2014), doeltreffend en doelmatig worden aangewend. Ze verklaren eveneens waarom de administratie veeleer een middelenverbintenis wil nakomen (de begrotingsenveloppe opgebruiken), dan dat zij resultaatsgebonden doelstellingen wil halen, bijvoorbeeld in termen van jobcreatie.

Het Rekenhof heeft eveneens onderzocht welke inspanningen werden gedaan voor administratieve vereenvoudiging, een hoofdbekommernis van de KMO's. Het heeft vastgesteld dat sedert ongeveer tien jaar bijzondere aandacht werd besteed aan het proces van de toekenning van investeringspremies. Heel wat aanbevelingen werden, weliswaar met vertraging, toegepast, maar andere, zoals de dematerialisering van de aanvraagformulieren, worden nog altijd niet gevolgd.

Wettigheid en controle van het subsidiëringsproces

Het Rekenhof heeft verschillende positieve punten vastgesteld, die bijvoorbeeld betrekking hebben op de risicoafdekking. Zo heeft de economische inspectie de premies voor 82,6 % van het totaalbedrag van de aanvaarde investeringen grondig gecontroleerd.

Het Rekenhof heeft niettemin ook diverse zwakke punten vastgesteld:

- Het intern beheer van het subsidiëringsproces vertoont een aantal tekortkomingen. Zo zijn de procedures niet geformaliseerd, worden de interpretatieve nota's niet strikt beheerd en worden sommige behandelingstermijnen niet gerespecteerd.
- De administratie past de zeer gunstige regelgeving die in bepaalde gevallen voor de ondernemingen geldt, vaak soepel toe. Dat kan nadelig zijn voor het gewest en kan een risico op aantasting van het beginsel van de gelijke behandeling van de ondernemingen vormen.
- Sommige controles zijn ontoereikend. De dossiers over minder belangrijke investeringen (minder dan 250.000 euro) worden geenszins grondig (ter plaatse) gecontroleerd, hoewel het premiebedrag kan oplopen tot 45.000 euro.
- De controle a posteriori op de naleving van de instandhouding van de investering gedurende vijf jaar is duidelijk ontoereikend.
- De opvolging door de administratie in het licht van operatiebeheersing, evaluatie of rapportering, vertoont tekortkomingen. De administratie volgt niet of onregelmatig op of de reglementair vastgestelde termijnen in acht worden genomen, hoeveel controles er worden uitgevoerd en tot welke resultaten die leiden, en of de adviezen in het kader van de milieuwetgeving worden voorgelegd. Zij volgt evenmin terug te vorderen onverschuldigde bedragen, noch de teruggevorderde bedragen op. De betalingstermijn van de premie (na

controles), waarvoor het gewest zich in 85 % van de gevallen een doelstelling van 30 dagen heeft gesteld, kan bijvoorbeeld niet worden opgevolgd bij gebrek aan informatie.

Beheer van het informatiesysteem met behulp van de IT-toepassing Caliope

Over het beheer van het informatiesysteem heeft het Rekenhof het volgende opgemerkt:

- de Caliope-toepassing, die meer dan tien jaar geleden werd uitgedacht, raakt geleidelijk aan op technisch en conceptueel vlak voorbijgestreefd;
- de bestaande functionaliteiten van Caliope inzake interne controle (validering van de gegevens, automatisering van sommige verwerkingen) of rapportering (toezicht op de termijnen, aanmaken van beheersindicatoren) worden onvoldoende benut of zijn ontoereikend;
- bij ontstentenis van een koppeling met andere databases kan geen geconsolideerd beeld worden bekomen van alle aan eenzelfde onderneming toegekende steun (investeringspremies en andere subsidies).

Rekening houdend met de grenzen van Caliope, moet de controle en validering nog steeds vooral op het papieren dossier steunen. Dat druist in tegen de principes van administratieve vereenvoudiging, die een verlichting van de werkbelasting van de administratie nastreven.

Het Rekenhof formuleert bijgevolg een reeks aanbevelingen, waarvan er vijf bijzonder belangrijk zijn, namelijk:

- de effecten van de maatregel evalueren, in het bijzonder op jobcreatie, en haar doelmatigheid evalueren door vergelijking met andere steunmaatregelen ter financiering van de KMO's;
- de operationele opvolging van de investeringspremies verbeteren;
- de controles beter programmeren;
- de problematische punten van de regelgeving uitklaren en de regelgeving strikter toepassen;
- een voor DGO 6 specifiek strategisch plan goedkeuren en, in afwachting van de effecten ervan, de mogelijkheden van de Caliope-toepassing zoveel mogelijk benutten om de interne controle te verbeteren en de werkbelasting van de personeelsleden van de administratie te verlichten.

De minister onderstreept in zijn antwoord dat de aanbevelingen van het Rekenhof sporen met de doelstellingen van de bestuursovereenkomst. Hij heeft de administratie daarenboven de opdracht gegeven een actieplan uit te werken voor zowel de organisatie van haar diensten, als voor de verbetering van de reglementaire teksten en de interpreterende circulaire. Hij herinnert eraan dat de Waalse Regering de realisatie van een e-administratie als een prioriteit ziet en dat in dat kader begrotingsmiddelen aan DGO6 werden toegekend om een proefproject voor dematerialisering van haar processen te ontwikkelen.